

JOB

1-2

Jobs oprechtheid wordt op de proef gesteld
wanneer satan zijn bezittingen en
gezondheid aantast.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/job/1-2

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jobs naam en de vraag naar God	2 min	4
2	Jobs oprechtheid en zorg voor anderen	3 min	5
3	Jobs rijkdom en woongebied	3 min	6
4	Familiefeesten en Jobs offers voor zijn kinderen	3 min	8
5	Voorbede en bescherming van het gezin	3 min	10
6	Satan als tegenstander en aanklager	3 min	11
7	De zonen van God en hun verantwoording	4 min	13
8	Satan betwist Jobs belangeloze trouw	3 min	16
9	Wat engelen leren van Jobs beproeving	3 min	18
10	God stelt grenzen aan satans macht	2 min	20
11	Zegenen en vervloeken in het Hebreeuws	4 min	21
12	De vier rampen die Job treffen	3 min	23
13	De rol van satan bij natuurrampen	3 min	25
14	Een storm tijdens een aanbiddingsdienst	3 min	26

15	De dood van Jobs kinderen en hun herstel	2 min	27
16	Job rouwt en blijft God aanbidden	2 min	28
17	God geeft en heeft het recht terug te nemen	3 min	29
18	God bevestigt Jobs onschuld en trouw	2 min	31
19	Huid voor huid: de waarde van het leven	3 min	32
20	Satan krijgt toestemming om Job ziek te maken	2 min	33
21	Jobs ziekte en zijn plaats in de as	3 min	35
22	Jobs vrouw en het aanvaarden van tegenspoed	3 min	36
23	De drie vrienden komen Job troosten	3 min	38
	Om verder te lezen		39

1

Jobs naam en de vraag naar God

We slaan Job hoofdstuk 1 op om de tekst te gaan doornemen. Zoals in de inleiding al is aangegeven, zijn de eerste twee hoofdstukken niet in dichtvorm geschreven, hoewel enkele gedeelten dat wel zijn. Jobs reactie in hoofdstuk 1, vers 21, is bijvoorbeeld in dichtvorm geschreven. Sommigen zouden zeggen dat zelfs de berichten van de boden die hem nieuws brachten een zekere dichterlijke structuur hebben. Maar het zou me niet verbazen als sommige mensen gewoon zo spraken.

Het verhaal begint zo:

Er was een man in het land Uz, zijn naam was Job. En die man was vroom en oprecht; hij was godvrezend en keerde zich af van het kwaad.

JOB 1:1

We hebben in onze inleiding gesproken over het land Uz, de geografische ligging en de tijd waarin het verhaal zich afspeelt, enzovoort. Volgens mij heb ik de betekenis van de naam Job niet genoemd. Daarover bestaat verschil van mening, omdat verschillende geleerden het er niet altijd over eens zijn uit welke taal de wortels van die naam afkomstig zijn. Daarom hebben sommigen gezegd dat de naam Job ‘vervolgd’ of ‘gehaat’ betekent, of zelfs ‘haat’, of iets dergelijks. Maar uit wat ik heb gelezen, lijkt het erop dat de meeste geleerden zouden zeggen dat de naam Job afkomstig is van de uitdrukking ‘Waar is vader?’ of ‘Waar is mijn vader?’

Sommige namen in de Bijbel hebben de vorm van een vraag, soms een retorische vraag. De naam Michaël betekent ‘Wie is als God?’ En de naam Micha betekent ‘Wie is als Jahweh?’ Deze namen hebben dus eigenlijk de vorm van een vraag. Velen denken

dat Jobs naam ‘Waar is mijn vader?’ betekent. Het zou interessant zijn als dat zo was, want dat is in wezen Jobs vraag door het hele boek heen: ‘Waar is mijn Vader? Waar is God als ik Hem nodig heb?’ Dat zou dus de betekenis van zijn naam kunnen zijn.

2

Jobs oprechtheid en zorg voor anderen

De verteller vertelt ons over hem:

Hij was een onberispelijk en oprecht man, die ontzag had voor God en het kwaad uit de weg ging.

[Vertalersnoot: De spreker gebruikt hier ‘blameless’ (‘onberispelijk’), waar het HSV-citaat ‘vroom’ heeft.]

Dat betekent natuurlijk niet dat hij in zijn leven nooit een zonde had begaan. Dat heeft iedereen gedaan. Maar hij liet er tegenover God geen onafgehandelde zaken bij zitten. Dat is eigenlijk de enige manier om onberispelijk te zijn. Als je zondeloos wilt zijn, zul je teleurgesteld worden, al moet je er wel naar streven om zondeloos te zijn. Je moet ernaar streven om te gehoorzamen. Het spreekt vanzelf dat iemand geen onberispelijk en oprecht leven leidt als gehoorzaamheid aan God voor hem geen prioriteit heeft. Maar ondanks die prioriteit heeft iedereen zijn zwakheden en zijn tekortkomingen, zoals Paulus heel duidelijk heeft gemaakt.

Toch hoeven die zwakheden en tekortkomingen je onberispelijkheid voor God niet blijvend aan te tasten. Want als je je zonden belijdt, als je je bekeert, vergeeft God. In het geval van Job en de mensen van het Oude Testament gold dat als je oprecht een offer bracht, God dat zou aanvaarden als een teken dat je oprecht was, en in wezen je tekortkomingen zou bedekken. Een onberispelijk en oprecht man is dus een betrouwbare aanduiding. Maar daar zou iemand onder vallen die, ook al is hij niet altijd volmaakt, geen onafgehandelde zaken laat liggen. Hij laat zonden niet onverzoend blijven, enzovoort. God geeft hetzelfde oordeel over hem, al is het hier de verteller die ons dit als eerste vertelt.

De bijzonderheden van zijn goede karakter worden enigszins voor ons geschetst in een van Jobs latere toespraken, in de hoofdstukken 29 tot en met 31. Daar maakt hij heel duidelijk dat hij voor wezen en weduwen zorgde, de armen voortdurend hielp en in zijn gemeenschap een toonbeeld van deugzaamheid was. Ironisch genoeg begint een van zijn raadgevers, wanneer hij een beetje geërgerd raakt door hem, Job ervan te beschuldigen dat hij weduwen en wezen hulp onthoudt en hardvochtig is tegenover de armen, enzovoort. Maar dat komt alleen doordat die raadgever niet weet waar hij het over heeft. Bovendien raakt hij steeds geërgerder en wordt hij steeds minder redelijk terwijl hij doorgaat met zijn pogingen om Job te beschuldigen. Jobs oprechtheid en onberispelijkheid worden bevestigd door de verteller, door God en door Job zelf, wanneer hij later, in de hoofdstukken 29 tot en met 31, zijn vrienden eraan herinnert hoe hij vroeger was.

3

Jobs rijkdom en woongebied

In vers 2 staat:

Er werden zeven zonen en drie dochters bij hem geboren.

JOB 1:2

Dat was in zekere zin zo ongeveer het ideale gezin. Zeven is het getal van de volmaaktheid. In totaal tien kinderen, drie dochters — het lijkt wel het volmaakte gezin. Dat een man veel kinderen had, werd gezien als een zegen van God.

Welzalig de man die zijn pijlkoker daarmee gevuld heeft;

PSALMEN 127:5

staat er in Psalm 127. In dit opzicht is hij dus gezegend. Zijn vrouw is vruchtbaar geweest en heeft kinderen voortgebracht, en dat was wat iedere man en vrouw wilden.

Aan vee bezat hij zeventenduizend schapen, drieduizend kamelen, vijfhonderd span runderen en vijfhonderd ezinnen. Verder had hij een zeer groot aantal slaven, zodat deze man aanzienlijker was dan alle mensen van het oosten.

JOB 1:3

Sommigen die de historiciteit van het boek in twijfel hebben willen trekken en zeggen dat dit mythisch of legendarisch klinkt, wijzen erop: ‘Kijk eens naar die ronde getallen. Het is bijna te volmaakt om waar te zijn. Zeventenduizend schapen, drieduizend kamelen, vijfhonderd span runderen. Dat zijn allemaal ronde getallen. Lijkt dat niet op een soort geïdealiseerde weergave van het verhaal, in plaats van iets feitelijks?’ Maar natuurlijk kunnen die aantallen schattingen zijn. Als iemand zeventenduizend schapen heeft, zal dat aantal tenslotte elke dag veranderen, omdat sommige lammeren krijgen en andere sterven. Het zal geen vast aantal blijven als je zo'n grote kudde hebt. Als je nu drie of vier schapen op je boerderij hebt, kunnen dat maanden of jaren achtereen drie of vier schapen blijven, afhankelijk van wat je met de fok doet. Wanneer je er zeventenduizend hebt, verandert dat aantal voortdurend. Daarom worden die aantallen ongetwijfeld als ronde getallen of schattingen gegeven. Het is ook mogelijk dat hij zijn kudden bewust op een bepaalde omvang hield. Zodra hij er meer dan zeventenduizend had, verkocht hij het overschot. Hij wilde zijn kudden op een bepaald aantal houden. Er is niets aan deze aantallen wat het onrealistisch maakt.

Maar hij is de grootste, dat wil zeggen de rijkste van alle mannen van het oosten. Voor een Israëliet zou het oosten betekenen: ten oosten van de rivier de Jordaan. En het land Uz lag ergens ten oosten van de Jordaan. Waarschijnlijk niet heel ver naar het oosten, want zoals ik in de inleiding zei, was Job bekend met de Jordaan. Die vormde misschien een grens van het land waarin hij woonde. Het kan dus zijn dat hij gewoon in het Overjordaanse woonde. Hoe ver naar het noorden of het zuiden, weten we niet.

Hij werd overvallen door Chaldeeën en Sabeeërs. De Chaldeeën kwamen uit een streek vrij ver ten noordoosten van Israël, en de Sabeeërs uit het verre zuiden. De koningin van Sjeba was een Sabese. Sjeba was een plaats in het zuiden van Arabië. Dat was een behoorlijk grote afstand om af te leggen. Toch werd hij zowel door deze Sabese plundersaars als door Chaldeeuwse plundersaars overvallen. Sommigen kwamen uit het zuiden en anderen uit het noordoosten. Hoe dan ook, waar je hem ook laat wonen, een van die stammen of allebei zouden een lange afstand van huis moeten afleggen om hem te overvallen. Het is dus moeilijk om echt te zeggen of hij verder naar het noorden of verder naar het zuiden woonde. Maar hij werd van beide kanten aangevallen door mensen die behoorlijk ver weg woonden.

4

Familiefeesten en Jobs offers voor zijn kinderen

Zijn zonen waren gewoon om een maaltijd aan te richten, ieder op zijn beurt in eigen huis. Zij stuurden dan boden en nodigden hun drie zusters uit om met hen te eten en te drinken.

JOB 1:4

Dit is dus een hechte familie. Ze waren rijk, ze waren waarschijnlijk machtig, ze hadden waarschijnlijk veel vrienden, maar de broers en zussen bleven hecht met elkaar verbonden. De broers sloten hun zussen niet buiten bij hun feesten. Ze wilden die hechte band behouden. Ze waren als familie broederlijk en zusterlijk met elkaar verbonden.

Bij de formulering ‘ieder op zijn eigen vaste dag’ denken veel geleerden dat dit ‘op hun verjaardag’ betekent.

[Vertalersnoot: De spreker bespreekt hier de Engelse formulering ‘each on his appointed day’. De HSV heeft ‘ieder op zijn beurt’.] Er zullen dus veel verjaardagen zijn geweest, omdat er veel kinderen waren. Maar sommigen denken dat die vastgestelde dag vaker terugkwam dan hun verjaardagen. Dat ze regelmatig, misschien in het

weekend na de werkweek of zoiets, ieder een vastgestelde dag hadden om de familie gastvrij te ontvangen en het einde van de week te vieren, of wat dan ook. Die vieringen kunnen met andere woorden vaker hebben plaatsgevonden dan verjaardagen. We weten het niet.

Het gebeurde dan, als de dagen van de maaltijden voorbij waren, dat Job hen bij zich riep en hen heiligde. Hij stond 's morgens vroeg op en bracht brandoffers, voor ieder van hen één, want Job zei: Misschien hebben mijn kinderen gezondigd en God in hun hart vaarwel gezegd. Zo deed Job alle dagen.

JOB 1:5

Het is niet precies bekend wat het betekent dat hij boden naar hen stuurde en hen heiligde. Het kan betekenen dat hij hun een boodschap stuurde en hun vroeg aanwezig te zijn bij deze offers die hij voor hen bracht. Het klinkt bijna alsof hij hun iets stuurde om hen te heiligen, of boden naar hen toe stuurde.

[Vertalersnoot: Deze uitleg berust op de Engelse formulering ‘send and sanctify them’, letterlijk ‘hen laten halen en hen heiligen’. De HSV maakt hiervan ‘hen bij zich riep en hen heiligde’.] Maar wat het betekende om hen te heiligen of te wijden, is niet helemaal duidelijk, zeker in die oude tijd. Dit is vóór de wet. Wat hun gebruiken ook waren, wat hun godsdienstige tradities ook waren, hij volgde die. Wat het ook inhield om te proberen zijn kinderen aan God te heiligen. Eén ding dat het inhield, was dat hij brandoffers bracht, kennelijk voor hun zonden.

Nu wist hij niet dat ze gezondigd hadden. Ze hielden die feesten, maar er wordt ons niet verteld dat het slechte kinderen waren, of dat ze dronkaards waren, of iets dergelijks. Hij leek zich daar eigenlijk niet bijzonder zorgen over te maken. Hij maakte zich zorgen over wat er misschien in hun hart omging. Blijkbaar was hun uiterlijke gedrag niet slecht. Ze hadden het naar hun zin. Maar hij wist ook dat, wanneer mensen eenmaal een paar glazen op hadden en vrolijk waren enzovoort, sommige grappen misschien niet zo netjes waren. Misschien sloop er wat oneerbiedigheid in. Of misschien begonnen ze zelfs alleen maar in hun hart gedachten te koesteren die niet zo eerbiedig waren, of dingen die God niet zo welgevallig waren.

5

Voorbede en bescherming van het gezin

Hij wist het niet. Hij wist niet wat er in hun hart was omgegaan, maar hij wist dat mensen zondaars zijn, en hij wilde er zeker van zijn dat zijn kinderen onder de bescherming vielen. Eerlijk gezegd vind ik het bemoedigend om te bedenken dat een man dat voor zijn kinderen kan doen. Dit waren volwassen kinderen die een eigen huis hadden. Het waren geen kinderen in zijn huishouden; het waren kinderen met hun eigen huishoudens. Maar toch vond hij dat hij als vader de positie had van, om zo te zeggen, priester van het gezin, om offers te brengen voor zijn kinderen, ook al brachten zij die misschien niet voor zichzelf. We lezen niet of zijn kinderen persoonlijk geloof hadden of niet, maar we lezen wel dat hij geloof voor hen had. We lezen later in het hoofdstuk dat satan, wanneer hij komt klagen dat hij geen toegang tot Job heeft, uitdrukkelijk vermeldt dat God niet alleen Job had beschermd, maar ook alles wat hij in zijn huishouden had, blijkbaar met inbegrip van zijn kinderen. In vers 10 van dit hoofdstuk staat:

Hebt Ú niet voor hem en voor zijn huis en alles wat hij heeft, een beschutting gemaakt? Het werk van zijn handen hebt U gezegend en zijn vee breidt zich steeds verder uit in het land.

JOB 1:10

Dat wil zeggen, satan zegt: ‘Ik heb zijn huishouden niet kunnen treffen. Ik heb zijn bezittingen niet kunnen aanraken. Ik heb hem niet kunnen aanraken, omdat U, God, hem hebt beschermd.’

Ik weet niet of we hierin niet een indirect verband moeten zien met het feit dat hij zowel voor zijn huishouden als voor zichzelf vroom was. Als hij alleen zelf een goed mens was, zouden we misschien verwachten dat de duivel hem niet veel kon aandoen. Maar ook zijn huishouden leek onder zijn bescherming te vallen vanwege de offers die hij voor zijn kinderen bracht. Wij brengen geen dierenoffers meer, maar we brengen

geestelijke offers en gebeden en voorbeden. Ik vind dit bemoedigend: zelfs als je niet weet of je kinderen persoonlijk in God geloven, zal God acht slaan op gebeden of voorbeden of offers die een ouder voor de kinderen aan Hem brengt.

Dit brengt me op de gedachte dat God de vader, en misschien de moeder in een eenoudergezin, beschouwt als iemand met een soort gezag dat God zal eerbiedigen wanneer die voor de kinderen iets vraagt. Ik weet niet of dat betekent dat die kinderen vergeven of behouden zouden worden, ook als ze niet tot persoonlijk geloof kwamen, of dat het betekent dat zijn kinderen misschien door zijn offer enzovoort tot godsdienstig geloof werden gebracht. We weten het niet. Maar ons wordt niets verteld over de vraag of zijn kinderen vroom of slecht waren. Van alles wat er gebeurde, ook wat hun overkwam, zowel de bescherming die ze aanvankelijk ervoeren als de ramp die kwam, werd niet gezegd dat het op enigerlei wijze verband hield met hun eigen godsdienstige leven of hun positie. Hun bescherming eerder in hun leven en de ramp die kwam, waren allemaal het gevolg van Gods handelen met hun vader Job. De vader in het gezin leek dus een soort bepalende rol te spelen in het welzijn van zijn kinderen, in dit geval zelfs nadat ze volwassen waren geworden.

6

Satan als tegenstander en aanklager

Het gebeurde op een dag, toen de zonen van God kwamen om hun opwachting te maken bij de HEERE, dat ook de satan in hun midden kwam.

JOB 1:6

Satan betekent, zoals ik in onze inleiding al zei, letterlijk ‘de tegenstander’. Het woord satanas betekent in het Hebreeuws gewoon ‘tegenstander’. Het wordt in het Oude Testament een aantal keren, maar niet heel vaak, gebruikt als aanduiding voor wat wij de duivel noemen, maar niet altijd. De term satanas wordt in het Oude Testament ook gebruikt als algemene term voor een tegenstander. Dus als je in een concordantie het

woord ‘tegenstander’ zou opzoeken, zou je zien dat het woord ‘tegenstander’ vaak niet over de duivel gaat. Het gaat dan bijvoorbeeld over een leger dat Israël aanvalt als hun tegenstander, of iets dergelijks.

Het woord ‘tegenstander’ is een algemene aanduiding, en daarom zijn sommige geleerden terughoudend om dit op een persoonlijke duivel te betrekken. Ze zeggen: ‘Nou, het is gewoon de tegenstander. Wie weet wat er met de tegenstander wordt bedoeld?’ Maar deze tegenstander is duidelijk een persoon en is bovenmenselijk. De Griekse vorm van het woord Satanus is diabolos. Het is het Griekse equivalent, en diabolos betekent ‘duivel’. In het Nieuwe Testament worden de woorden ‘satan’ en ‘duivel’ door elkaar gebruikt. Het is interessant dat het woord ‘satan’ überhaupt in het Nieuwe Testament wordt gebruikt, want het is een Hebreeuws woord en het Nieuwe Testament is in het Grieks geschreven. We zouden verwachten diabolos, het Griekse woord, in het Nieuwe Testament aan te treffen, omdat het Nieuwe Testament in het Grieks is geschreven. Maar we treffen de naam satan, een Hebreeuws woord, in het Nieuwe Testament aan.

Het feit dat het onvertaald in het Nieuwe Testament terechtkomt, wijst erop dat het een eigennaam is. Het is niet zomaar een algemene aanduiding voor een tegenstander in algemene zin. Het is de naam van een bepaalde tegenstander die ook de duivel wordt genoemd. In Openbaring staat dat:

En de grote draak werd neergeworpen, namelijk de oude slang, die duivel en satan genoemd wordt, die de hele wereld misleidt. Hij werd neergeworpen op de aarde en zijn engelen werden met hem neergeworpen.

OPENBARING 12:9

Dit is duidelijk de persoonlijke duivel, maar zijn naam betekent ‘de tegenstander’, en we zien dat hij hier als tegenstander verschijnt. Hij verschijnt ook als tegenstander in de zin van een aanklager, iemand die Job vals beschuldigt. Zo duidt het Nieuwe Testament in Openbaring hoofdstuk 12 satan aan als:

de aanklager van onze broeders

OPENBARING 12:10

En het verhaal van Job is waarschijnlijk een van de redenen om hem zo te noemen.

7

De zonen van God en hun verantwoording

Toen zei de HEERE tegen de satan: Waar komt u vandaan? En de satan antwoordde de HEERE en zei: Van het rondtrekken over de aarde en van het rondwandelen erover.

JOB 1:7

In vers 6 wordt ons verteld dat de zonen van God op die dag waren gekomen om zich voor de HEERE te stellen. Blijkbaar moest satan ook komen om verslag uit te brengen. We zullen niet alle opvattingen bespreken over wie de zonen van God zijn, maar de twee belangrijkste zijn deze. De ene, waarschijnlijk de meest verbreide, is dat het de engelen zijn. Ze worden genoemd in dit hoofdstuk, in hoofdstuk 2 en later in Job, wanneer God spreekt. Het lijkt heel waarschijnlijk dat hiermee engelen worden

bedoeld, hoewel de mogelijkheid bestaat dat het mensen zouden kunnen zijn. In deze eerste twee hoofdstukken kun je ze gemakkelijker als mensen zien dan bij de latere vermelding, die spreekt over hoe

Waar was u toen Ik de aarde grondvestte? Maak het bekend, als u echt inzicht hebt. Wie heeft haar afmetingen bepaald? U weet het immers wel. Of wie heeft het meetlint over haar uitgespannen? Waarop zijn haar pijlers neergezonken? Of wie heeft haar hoeksteen gelegd, toen de morgensterren samen vrolijk zongen, en al de kinderen van God juichten?

JOB 38:4-7

Hoewel het poëzie is, zou je, als je dat letterlijk opvat, daar moeilijk iets anders dan engelen in kunnen zien.

De belangrijkste opvatting is dat dit engelen zijn en dat zij zich regelmatig voor de Heere stellen. Mensen doen dat ook. Het kan zijn dat, als dit godvruchtige mannen waren, wat de andere mogelijkheid is, er een tijdstip was waarop de mannen van God op aarde zich voor de Heere stelden om samen te aanbidden, een gezamenlijke aanbiddingsdienst. Satan zou daar ook tussen kunnen zijn, zoals hij ook onder ons is wanneer we met christenen samenkomen. De Heere is onder ons wanneer we met christenen samenkomen, maar satan is niet noodzakelijk afwezig. Satan gaat ook naar de gemeente. Daarom worden mensen verzocht en ontstaan er ruzies en gemeentescheuringen enzovoort, zelfs onder het volk van God. Wanneer de zonen van God samenkomen, is de duivel bij hen aanwezig.

Je kunt hier op twee verschillende manieren naar kijken, maar ik ga uit van de voornaamste opvatting, waarschijnlijk die van de meerderheid, dat dit engelen zijn en dat ze bijeen zijn om verslag uit te brengen aan God. In Zacharia hoofdstuk 1 is er een visioen van bepaalde ruiters die verslag uitbrengen aan de Engel van de HEERE. De ruiters zelf lijken ook engelen te zijn. Ze trekken eropuit om toezicht te houden, of te spioneren, of op verkenning te gaan en te kijken wat er op aarde gebeurt. In Zacharia hoofdstuk 1 brengen ze aan de Engel van de HEERE verslag uit over wat er in de wereld gebeurt.

God heeft de engelen niet nodig om Hem informatie te brengen. God is overal tegelijk. Maar zo wordt dit aan ons voorgesteld. Dit is antropomorf. Ik weet zeker dat God geen informatie van Zijn engelen hoefde te krijgen over wat er gebeurt. Maar de engelen worden overal ter wereld op opdrachten uitgestuurd, en ze moeten aan God verantwoording afleggen. Dat is tenminste wat hier volgens mij waarschijnlijk wordt gesuggereerd.

Satan zelf is ook iemand die misschien geen engel is, maar tot een bovenmenselijke categorie behoort. Hij is in ieder geval iemand die aan God verantwoording moet afleggen over zijn bezigheden. Hoewel we daar allemaal niet erg veel over weten, weten we wel dat God satan hier oproept om te vertellen waar hij is geweest.

Waar ben je geweest? Waar kom je vandaan?

En satan zegt:

Ik heb overal op aarde rondgezworven.

Zo wordt hij ons ook voorgesteld in 1 Petrus hoofdstuk 5, vers 8, waar Petrus zegt:

Wees nuchter en waakzaam; want uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, op zoek naar wie hij zou kunnen verslinden.

1 PETRUS 5:8

Satan wordt dus gezien als iemand die op aarde rondloopt en een slachtoffer zoekt. Hier wordt hij niet als een leeuw voorgesteld, maar hij is beslist niets goeds van plan. Hij heeft de wereld rondgereisd om te kijken hoe de zaken ervoor staan.

8

Satan betwist Jobs belangeloze trouw

Jahweh zegt in vers 8 tegen satan:

De HEERE zei tegen de satan: Hebt u ook acht geslagen op Mijn dienaar Job? Want er is niemand op de aarde zoals hij, een vroom en oprecht man, hij is godvrezend en keert zich af van het kwaad.

JOB 1:8

Het is interessant dat de duivel niet bij God over Job begint. Het is niet zo dat de duivel terugkomt en zegt: 'Ik heb rondgekeken en ik zie die man daar. Hij is nog niet op de proef gesteld. Ik denk dat U mij hem zou moeten laten beproeven.' God vestigt juist de aandacht van de duivel op Job. Het is bijna alsof God dit hele probleem voor Job in gang zet door satan Job onder de neus te wrijven. Als satan degene is die als doel heeft mensen te verderven, dan moet Job voor de duivel bijzonder ergerlijk zijn geweest, en God wist dat. God zei: 'Heb je die man opgemerkt? Het is je niet gelukt hem te verderven.' In wezen is het een steek naar satan: 'Waarom is het je niet gelukt deze man te verderven?'

En satan antwoordde Jahweh en zei:

Toen antwoordde de satan de HEERE en zei: Is het zonder reden dat Job God vreest? Hebt U niet voor hem en voor zijn huis en alles wat hij heeft, een beschutting gemaakt? Het werk van zijn handen hebt U gezegend en zijn vee breidt zich steeds verder uit in het land. Maar steek toch Uw hand uit en tref alles wat hij heeft. Voorwaar, hij zal U in Uw aangezicht vaarwel zeggen.

JOB 1:9-11

Toen zei Jahweh tegen satan:

De HEERE zei tegen de satan: Zie, alles wat hij heeft, is in uw hand; alleen naar hemzelf mag u uw hand niet uitsteken. En de satan ging weg van het aangezicht van de HEERE.

JOB 1:12

of letterlijk:

In jouw macht. Alleen mag je hem zelf niets aandoen.

Nu een paar opmerkingen. Ik heb in onze inleiding al opgemerkt dat satan de cynische opvatting had dat mensen God niet zonder beloning dienen. De suggestie is dat mensen God niet zouden kunnen waarderen tenzij Hij hun beloningen gaf, tenzij Hij hen omkocht, tenzij ze goede dingen van Hem kregen. Zodra het niet meer duidelijk voordelig was om God te dienen, zou niemand daarmee doorgaan. Zoals ik al zei, is satans mening daarover helaas waarschijnlijk door ervaring gevormd, want er lijken mensen te zijn die zo zijn. Bedenk dat Jezus sprak over:

Maar bij wie op de steenachtige grond gezaaid is, dat is hij die het Woord hoort en dat meteen met vreugde ontvangt. Hij heeft echter geen wortel in zichzelf, maar hij is iemand van het ogenblik; en als er verdrukking of vervolging komt omwille van het Woord, struikelt hij meteen.

MATTHEÛS 13:20-21

Waarom? Omdat het hun om zichzelf ging. Zodra het hun iets begon te kosten, en het hun meer kostte dan ze ervoor terugkregen, wilden ze niet blijven. Satan heeft dat verschijnsel ongetwijfeld vaak genoeg gezien, en hij beschouwde het als een universeel verschijnsel. De enige reden dat Job niet was afgefallen, was dat God hem tegen zulke beproevingen had beschermd. Dat was ook inderdaad zo. Blijkbaar had God nog niet toegelaten dat Job zo zwaar op de proef werd gesteld. Dus nu was Job aan de beurt. Iedereen moet op de proef worden gesteld.

9

Wat engelen leren van Jobs beproeving

Deze beschuldiging van satan kon niet gemakkelijk worden genegeerd. God had die kunnen negeren en kunnen zeggen: 'Satan, je weet niet waar je het over hebt. Wegwezen.' Maar satan zou zijn weggegaan met de gedachte: 'Ik had gelijk over God. Job dient God alleen omdat hij ervoor betaald wordt.' God wilde ongetwijfeld bovenal ook aan satan bewijzen dat dit niet het geval was.

De Schrift vertelt ons dat wat God in de gemeente doet, aan de overheden en machten wordt getoond. Zij leren dingen over God door wat ze in ons leven zien. Dit staat in Efeze, hoofdstuk 3, vers 10. Vanaf vers 9, Efeze 3:9 en 10, zei Paulus:

en allen te verlichten, opdat zij mogen begrijpen wat de gemeenschap aan het geheimenis inhoudt, dat door de eeuwen heen verborgen is geweest in God, Die alle dingen geschapen heeft door Jezus Christus, opdat nu door de gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelvuldige wijsheid van God bekendgemaakt zou worden,

EFEZE 3:9-10

Dat wil zeggen, door wat God in de gemeente doet, maakt Hij Zijn eigen veelvuldige wijsheid bekend aan bepaalde toeschouwers. Zij worden de overheden en machten in de hemelse gewesten genoemd. Paulus gebruikt die uitdrukking soms voor engelen. Hij gebruikt haar in precies ditzelfde boek ook voor demonen. In Efeze 6 zegt hij:

Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van de duisternis van dit tijdperk, tegen de geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten.

EFEZE 6:12

Dat is Efeze 6, vers 12. Het kan dus zijn dat hij zegt dat Gods wijsheid aan de toekijkende overheden en machten wordt getoond door de manier waarop Hij met de gemeente omgaat.

Petrus lijkt dezelfde gedachte voor ogen te hebben, of een gedachte die daarop lijkt. In 1 Petrus, hoofdstuk 1, vers 12, 1 Petrus 1:12, zegt Petrus:

Aan hen werd geopenbaard dat zij niet zichzelf, maar ons dienden in de dingen die u nu verkondigd zijn door hen die u het Evangelie verkondigd hebben door de Heilige Geest, Die vanuit de hemel gezonden is; dingen, waarin de engelen begerig zijn zich te verdiepen.

1 PETRUS 1:12

Dat wil zeggen, de profeten van vroeger.

Er zijn dingen die God onder Zijn volk doet waar de engelen zelf nieuwsgierig naar zijn, misschien zowel de goede als de slechte. De engelen leren over God. En het kan zijn dat deze beproeving van Job één manier was waarop God Zijn engelen en zelfs de duivel iets wilde leren. Als de zonen van God engelen waren, kan het immers zijn dat ze het gesprek tussen satan en God hebben gehoord. Als God satan dus gewoon had weggestuurd en had gezegd: 'Onzin, Ik ga hem beschermen. Je kunt net zo goed je mond houden over Job', dan hadden de engelen misschien kunnen denken: 'Ik vraag me af of Job zo'n beproeving zou kunnen doorstaan.' Satan zou zeker zijn weggegaan met de gedachte dat hij gelijk had.

10

God stelt grenzen aan satans macht

Hoe dan ook, God kende wel een manier om te bewijzen dat hij geen gelijk had, en dat was toe te laten dat Job op de proef werd gesteld. Dus hoewel satan zei:

Toen antwoordde de satan de HEERE en zei: Is het zonder reden dat Job God vreest? Hebt Ú niet voor hem en voor zijn huis en alles wat hij heeft, een beschutting gemaakt? Het werk van zijn handen hebt U gezegend en zijn vee breidt zich steeds verder uit in het land. Maar steek toch Uw hand uit en tref alles wat hij heeft. Voorwaar, hij zal U in Uw aangezicht vaarwel zeggen.

JOB 1:9-11

zei God:

De HEERE zei tegen de satan: Zie, alles wat hij heeft, is in uw hand; alleen naar hemzelf mag u uw hand niet uitsteken. En de satan ging weg van het aangezicht van de HEERE.

JOB 1:12

Met andere woorden: 'Ik zal hem niet rechtstreeks treffen, maar Ik geef je de vrije hand om zijn spullen aan te tasten, maar niet zijn lichaam. Raak zijn lichaam niet aan.' Satan kon hem op dat moment dus niet met ziekte treffen, en zeker niet met de dood, maar alleen door dingen weg te nemen die buiten Job zelf lagen.

Wanneer hij in vers 11 zegt:

Hij zal U vast en zeker recht in Uw gezicht vervloeken.

is dat een gewaagde aanname van satan, gezien het feit dat Job er zelfs gevoelig voor was dat iemand God in zijn hart zou vervloeken. Job was bezorgd dat zijn kinderen God misschien zelfs in hun hart hadden vervloekt, niet hardop in Gods gezicht. Als hij

er gewetensbezwaren tegen had om God in het hart te vervloeken, zou hij er zeker nog meer gewetensbezwaren tegen hebben om God hardop in Zijn gezicht te vervloeken. Maar satan dacht dat hij Job zover kon krijgen.

11

Zegenen en vervloeken in het Hebreeuws

Trouwens, het woord ‘vervloeken’ komt hier in hoofdstuk 1 en 2 een aantal keren voor.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker bespreekt, gebruikt ‘curse’ (‘vervloeken’) waar de HSV in deze passages ‘vaarwel zeggen’ heeft. Dit geldt ook voor de woorden van Jobs vrouw in Job 2:9.] Jobs vrouw gebruikt het; satan gebruikt het een paar keer. We zagen het al in hoofdstuk 1, vers 5, waar het ging over zijn zonen die God in hun hart vervloekten. Het woord ‘vervloeken’ is hier eigenlijk het woord ‘zegenen’. Dat is vreemd, want letterlijk staat er in het Hebreeuws in vers 5, zoals de spreker het weergeeft:

Misschien hebben mijn kinderen gezondigd en God in hun hart gezegend.

JOB 1:5 – LETTERLIJKE WEERGAVE VOLGENS DE SPREKER

En wanneer satan spreekt, staat er in het Hebreeuws letterlijk, in vers 11:

Als U Uw hand uitsteekt en alles aantast wat hij heeft, zal hij U vast en zeker recht in Uw gezicht zegenen.

Het is niet erg logisch om het met ‘zegenen’ te vertalen. Daarom zijn kenners van het Hebreeuws ervan overtuigd geraakt dat dit woord ‘zegenen’ ook op een ironische of sarcastische manier werd gebruikt, of dat het het tegenovergestelde betekende. In deze specifieke contexten betekent het duidelijk het tegenovergestelde. Het is vreemd dat het woord zoiets zou kunnen betekenen. Maar blijkbaar had het in sommige gevallen de tegenovergestelde betekenis: ‘vervloeken’.

Je zult zien dat er in de New King James een kanttekening staat die zegt: ‘Letterlijk gezegend, maar in een kwade betekenis.’ In welke betekenis zou het woord ‘zegenen’ iets kwaads kunnen zijn? Maar dat is het wel. Het heeft gewoon te maken met het gebruik van dit specifieke woord in de oudheid.

Er zijn Engelse woorden die twee tegengestelde betekenissen hebben, vooral in het Oudengels. In het Oudengels had het woord ‘let’, dat wij zouden opvatten als ‘toestaan’, ook de betekenis ‘verbieden’. ‘To let’ betekent in het Oudengels verbieden of toestaan. Vreemd genoeg heeft het woord ‘cleave’ ook beide betekenissen. Je ziet in het Oudengels dat het kloven van hout ‘cleaving wood’ werd genoemd. Je klooft het. Daar komt ons Engelse woord ‘cleavage’ ook vandaan. Het betekent scheiding, splijting. Toch wordt er in huwelijksgebeden, of zelfs in Genesis hoofdstuk 2, vers 24, gesproken over een man die zijn vader en moeder verlaat en zich aan zijn vrouw hecht, in het Engels ‘cleaving to his wife’. Dat betekent met haar verbonden worden. Het woord ‘cleave’ kan dus betekenen dat iets wordt gespleten of dat iets met iets anders wordt verbonden.

Het woord ‘let’ kon in het Oudengels toestaan of verbieden betekenen. In het oude Engels van de King James heeft Paulus het in 2 Thessalonicenzen over iets wat de opkomst van de mens van de zonde tegenhoudt. De King James zegt, zoals de spreker het aanhaalt:

‘But that which letteth will let until it is taken out of the way.’

Dat wil zeggen: ‘Wat het tegenhoudt, blijft het tegenhouden totdat het uit de weg is geruimd.’

Alle moderne vertalingen zeggen:

Wat het tegenhoudt, blijft het tegenhouden totdat het uit de weg is geruimd.

Iets houdt de opkomst van de mens van de zonde tegen, maar in het Oudengels wordt het woord ‘let’ gebruikt.

Wat ik wil zeggen, is dat er woorden zijn die tegengestelde betekenissen hebben: hetzelfde woord in verschillende contexten. Blijkbaar was ‘zegenen’ in zo’n context zo’n woord. Daarom is ‘vervloeken’ hier echt een betere vertaling, ook al is het

hetzelfde woord dat je in een andere context met ‘zegenen’ zou vertalen.

12

De vier rampen die Job treffen

We zien dus dat de Heere hem een beperkte mogelijkheid gaf om eropuit te gaan en Job te treffen. Hij gaf aan wat de grenzen waren:

De HEERE zei tegen de satan: Zie, alles wat hij heeft, is in uw hand; alleen naar hemzelf mag u uw hand niet uitsteken. En de satan ging weg van het aangezicht van de HEERE.

JOB 1:12

Dus ging satan in vers 12 weg uit de tegenwoordigheid van de HEERE.

Vers 13:

Er was nu een dag, toen zijn zonen en zijn dochters aten en wijn dronken in het huis van hun broer, de eerstgeborene, dat er een bode bij Job kwam en zei: De runderen waren aan het ploegen en de ezelinnen naast hen aan het weiden. Toen deden Sabeeërs een inval en namen ze mee, en ze sloegen de knechten met de scherpte van het zwaard; en ik ben maar als enige ontkomen om het u te vertellen. Terwijl deze nog sprak, kwam er een ander en zei: Het vuur van God viel neer uit de hemel en ontbrandde tegen de schapen en de knechten, en verteerde ze; en ik ben maar als enige ontkomen om het u te vertellen.

JOB 1:13-16

‘Het vuur van God’ betekent in de oudere Bijbelse verhalen meestal bliksem. Blijkbaar sloeg de bliksem in.

Terwijl deze nog sprak, kwam er weer een ander en zei: ‘De Chaldeeën vormden drie benden, overvielen de kamelen en namen ze mee. Ook doodden ze de knechten met het zwaard. Alleen ik ben ontkomen om het u te vertellen.’ Terwijl deze nog sprak, kwam er weer een ander en zei: ‘Uw zonen en dochters aten en dronken wijn in het huis van hun oudste broer. Plotseling kwam er een hevige wind uit de woestijn, die de vier hoeken van het huis trof. Het stortte op de jonge mensen in en ze zijn allemaal dood. Alleen ik ben ontkomen om het u te vertellen.’

JOB 1:17-19 – WEERGAVE VAN HET ENGELSE CITAAT

Zoals ik al zei, door de manier waarop dit wordt verteld, klinkt het bijna als literaire fictie. Het past allemaal net iets te mooi. Zodra de ene man is uitgesproken, komt de volgende aan. Dat gebeurt bij elk van deze vier berichten, en ze eindigen allemaal met:

en ik ben maar als enige ontkomen om het u te vertellen.

JOB 1:15

Het kan zijn dat de manier waarop dit is naverteld iets van een literaire stijl heeft gekregen. Dat hij nauwelijks was uitgesproken toen de volgende kwam, zou een overdrijving kunnen zijn. Het zou kunnen dat er een heel korte tijd verstreken was, maar dat is moeilijk te zeggen.

Het is ook mogelijk dat deze dingen inderdaad zo zijn gebeurd, omdat Gods voorzienigheid hierin werkzaam was en satan erbij betrokken was. Je zou niet verwachten dat het door toeval zo zou verlopen. Maar aangezien dit helemaal geen toeval was en God Job heel gericht op de proef stelde, kunnen de dingen precies zo snel zijn gebeurd. En het nieuws kan hem zo snel achter elkaar zijn gebracht.

13

De rol van satan bij natuurrampen

Twee van de rampen die hem troffen, kwamen van slechte mensen, de Sabeeërs en de Chaldeeën, die rooftochten hielden, een deel van zijn vee meenamen en zijn knechten doodden. Twee van de rampen kwamen door wat natuurrampen leken te zijn: blikseminslagen en een wervelwind, blijkbaar zoiets als een tornado, die voorbijkwam en het huis omverblies. Toch weten wij wat Job niet wist, en dat is dat de duivel hierachter zat. Dat betekent dat we kunnen zien dat de duivel slechte mensen kan gebruiken. Of hij kan zelfs, als God het toestaat, het weer gebruiken om onheil te brengen. Wanneer er de laatste tijd tsunami's, orkanen, aardbevingen in Haïti en andere natuurrampen zijn geweest, hebben mensen vaak gezegd: 'Waarom heeft God dit gedaan? Is God boos op deze mensen?' God heeft inderdaad het weer in Zijn macht, maar we zien hier ook dat God satan soms het weer laat beheersen. Het hoeft dus niets te maken te hebben met God Die boos is op iemand. Het zou de toorn van satan tegen mensen kunnen zijn. Dat kun je echt niet alleen uit de verschijnselen afleiden. Je hebt een blik achter de schermen nodig, zoals we die in hoofdstuk 1 van Job krijgen, om te weten: is dit werkelijk God Die Job straft met deze wervelwind die zijn kinderen en zijn huis wegvaagt?

Zijn vrienden denken van wel, en ook Job ziet Gods hand erin. Maar wij weten dat de duivel in dit geval ook een rol speelt, dus we mogen niet al te simplistisch zijn in onze uitleg van rampen. Sommige rampen zouden zelfs door het natuurlijke verloop van de dingen kunnen ontstaan, zonder dat God of de duivel er bijzondere belangstelling voor heeft. Maar ook wanneer natuurrampen een bovennatuurlijke oorzaak hebben, zien we beslist dat de duivel degene kan zijn die erachter zit.

Toen Jezus opstond en de wind en de golven bestrafte, was dat nogal ongebruikelijk, want Jezus bestraft niet vaak iets wat geen persoon is. Ik geloof dat ik dat al eerder heb gezegd. Het is mogelijk dat de wind en de golven bij die gelegenheid satan gehoorzaamden en dat ze daarom door hun Maker bestraft moesten worden. En ze onderwierpen zich inderdaad aan Hem. Maar de duivel zou best geprobeerd kunnen hebben die boot te laten zinken. Jezus was namelijk onderweg naar de overkant van het meer, waar Hij meteen de man zou tegenkomen die bezeten was door een legioen

demonen. Die ontmoeting zou satan best hebben willen voorkomen, omdat hij wist hoe die zou aflopen. En hij zou geprobeerd kunnen hebben de boot te laten zinken door wind en golven te veroorzaken. Maar het zou natuurlijk verkeerd zijn om te denken dat alle wind en alle golven en alle verwoesting van satan komen.

14

Een storm tijdens een aanbiddingsdienst

Ik herinner me nog dat we de Great Commission School openden in Bandon, aan de kust van Oregon. Daar waaide het heel hard. De plaatselijke bevolking ging er prat op dat de wind soms snelheden van zo'n honderdzestig kilometer per uur bereikte, en het waaide er bijna voortdurend: winter, zomer, noem maar op. Zelfs in de zomer, wanneer het zonnig en warm was, of warm zou zijn geweest, stond er een ijzige, harde wind. Elke winter moesten we dakspanen op de gebouwen vervangen. We hadden veel gebouwen, en elke winter lagen er heel wat dakspanen op de grond die daarvoor heel stevig vastgespijkerd waren geweest. Maar de wind was heel hevig. Er gingen ramen door kapot. De wind blies ramen van huizen kapot, blies bomen om en dat soort dingen. Dat was daar heel gewoon.

Maar de allerergste wind die we ooit hebben gehad, voor zover ik me kan herinneren, was op de avond van Halloween. Volgens mij was het de eerste Halloween dat we daar waren. We besloten een aanbiddingsdienst te houden, omdat er in die plaats veel hekserij is, veel occultisme. We dachten: 'Nou, dit is hun feestavond. Wij gaan God aanbidden en op die manier geestelijke strijd voeren.' Dus brachten we een Halloweenavond door in onze gymzaal, waar we een aanbiddingsdienst hielden met onze eigen mensen en een aantal christenen uit de plaats.

Daarvóór had het niet gestormd, maar terwijl we aan het aanbidden waren, stak er een wind op die sterker en anders was dan alles wat ik daar ooit eerder had meegemaakt. Ik herinner me dat we na de bijeenkomst naar mijn huis liepen, dat aan de andere kant van het terrein stond. Het voelde echt griezelig, want de wind huilde. Het klonk als van die kunstmatige geluiden die je in een horrorfilm zou horen, van geesten of wolven of een combinatie van die twee. Het was heel, heel griezelig.

Ik probeer er niets spookachtigs van te maken. Ik had alleen het gevoel dat we in deze bijzondere storm iets zagen. Die nacht waaiden er inderdaad heel wat van onze dakspanen af. De bomen zwiepten heen en weer. Ik denk dat God heeft voorkomen dat ze op onze huizen vielen, want daar maakte ik me zorgen over. We hebben daarvoor gebeden. Maar het leek alsof de wind op die bewuste dag niet zomaar de natuurlijke wind was die nu eenmaal opsteekt. Het leek alsof er beslist iets onheilspellends in zat. Soms denk ik dat het inderdaad van de duivel komt, al zou ik dat niet in alle gevallen willen zeggen.

15

De dood van Jobs kinderen en hun herstel

Zo treffen hem dus deze rampen, en het ergste van alles zou natuurlijk het verlies van zijn kinderen zijn. Maar zijn zijn kinderen werkelijk gestorven? Hij krijgt te horen dat ze gestorven zijn, maar de knecht die zag hoe de wind het huis omverblies, heeft misschien aangenomen dat ze dood waren. Misschien waren ze alleen gewond. We weten het niet. Want wat je aan het denken zet, is dat God hem aan het einde van zijn leven het dubbele gaf van alles wat hij daarvoor had gehad, behalve dat hij hetzelfde aantal kinderen kreeg. Zeven zonen en drie dochters, dat is het aantal kinderen dat hij aan het einde had.

Of God de kinderen nu gewoon één voor één heeft vervangen, of dat het dezelfde kinderen waren maar ze niet echt waren gestorven, dat weet ik niet. Het boek Job legt zich er niet op vast dat zijn kinderen stierven. Het vertelt ons alleen dat een dienaar kwam melden dat ze waren gestorven. Misschien had hij tussen het puin van het ingestorte huis gekeken en hun dode lichamen gevonden voordat hij met dat bericht kwam. Maar misschien zag hij alleen het huis instorten en dacht hij: 'Ik kan maar beter snel naar Job gaan om het hem te vertellen, want zijn kinderen waren daarbinnen. Die zijn nu dood.' Misschien leefden ze in werkelijkheid nog. Ik weet niet hoe het is gegaan. Nogmaals, het boek legt zich er niet op vast dat de kinderen dood zijn. Sommige toespraken die Job later houdt, klinken alsof ze misschien niet dood waren, hoewel een van de toespraken van Bildad klinkt alsof ze dat wel waren. Volgens

mij blijft het in het boek onduidelijk of zijn kinderen werkelijk zijn omgekomen, of dat dit alleen het bericht is dat hem op dat moment bereikte en later bleek dat ze niet waren gestorven.

16

Job rouwt en blijft God aanbidden

Maar voor hem zou dat geen verschil maken. Op dat moment dacht hij dat ze dood waren. Zijn reactie was dezelfde, of ze nu dood of levend waren, omdat hij geloofde dat ze dood waren. Er staat dus:

Toen stond Job op en scheurde zijn bovenkleed, schoor zijn hoofd, viel op de aarde en boog zich neer.

JOB 1:20

Dat waren allebei traditionele manieren om te rouwen in het Midden-Oosten. En:

Hij viel op de grond en aanbad God.

Ik kan me voorstellen dat een man op de grond valt, alleen al omdat hij zo overweldigd wordt door zo'n stortvloed van beproevingen die zo snel achter elkaar op hem afkomen. Maar hij viel neer en aanbad God. Dat is het tegenovergestelde van wat satan dacht dat hij zou doen.

En hij zei:

En hij zei: Naakt ben ik uit de buik van mijn moeder gekomen en naakt zal ik daarheen terugkeren. De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam van de HEERE zij geloofd!

JOB 1:21

Nu, die woorden:

Daarheen teruggaan.

Hij gaat niet terug naar de moederschoot. Dat bedoelt hij niet letterlijk. In wezen zegt hij: ‘Vanuit het niet-bestaan ben ik naakt door de schoot van mijn moeder gekomen, en ik zal ook naakt naar het niet-bestaan terugkeren.’ Hij heeft het over terugkeren naar een toestand waarin je niet leeft. Hij heeft het er niet over dat hij letterlijk teruggaat naar de moederschoot. Maar hij zegt: ‘Ik verkeer nu helemaal niet in een andere toestand. Zelfs als ik sterf zonder een draad aan mijn lijf, zelfs als ik sterf zonder iets te bezitten, is dat niet anders dan toen ik geboren werd. God doet hier geen onrecht door weg te nemen wat Hij mij heeft gegeven. God heeft mij deze dingen gegeven, want ik had ze niet toen ik geboren werd. Ik ben geboren zonder een draad aan mijn lijf. Maar tijdens mijn leven heeft God mij deze dingen gegeven. Daarom heeft Hij het recht ze weg te nemen en mij deze wereld te laten verlaten zoals ik erin gekomen ben, dat wil zeggen: zonder een cent en zonder kleren.’

Dus in plaats van God te vervloeken, zegende hij de HEERE. En trouwens, hij gebruikt hier het woord Jahweh. Dat betekent dat Job die Naam van God kende, hoewel hij die gewoonlijk niet gebruikt.

17

God geeft en heeft het recht terug te nemen

Het is belangrijk op te merken dat Job zijn verliezen aan God toeschreef. God had hem zijn spullen gegeven en God had ze weggenomen. Sommigen zeggen: ‘Nou, als Job werkelijk had geweten wat hierachter zat, zou hij hebben gezegd dat de duivel het had weggenomen.’ Ze zeggen zelfs dat Job hier een fout maakte door God de schuld te geven van wat de duivel deed.

Kenneth Hagin, een van de belangrijkste grondleggers van de Word of Faith-leer, die niet gelooft dat God mensen ooit arm of ziek maakt, schreef eens een boek met de titel Don't Blame God. Daarin zei hij dat het verkeerd is om te zeggen dat je beproevingen van God komen, of dat het Gods wil is dat je beproevingen doormaakt. Hij zei dat God alleen wil dat je goede dingen hebt, en als je genoeg geloof had, zou je die ook hebben.

Maar in dat geval had Job het mis, want Job zei dat zijn beproevingen van Jahweh kwamen, en het oordeel van de schrijver van het boek stemt daarmee overeen. In vers 22:

In dit alles zondigde Job niet en schreef hij God niets ongerijnds toe.

JOB 1:22

Hij zei dus niets verkeerd over God. Dit was waar. Het was de Heere Die het wegnam. Het was de Heere Die de vijand liet komen. Het was de Heere Die de omheining wegnam die hem had beschermd. Het was de duivel die deze beproevingen bracht. Het was de Heere Die ze stuurde, en het was de bedoeling van de Heere om Job op de proef te stellen. God heeft alle recht om dat met Zijn schepselen te doen, en Job besepte dat. Hij besepte niet dat het een beproeving was, maar hij besepte dat God alle recht had om de dingen weg te nemen die Hij had gegeven.

Dat betekent natuurlijk dat Job zijn bezittingen nooit als zijn eigen bezittingen heeft gezien. Hij zag ze als iets wat hij van God te leen had. God kon ze terugvorderen wanneer Hij maar wilde. Mensen zeggen vaak: 'Als God me dit geeft en Hij neemt het weer weg, dan is Hij een "Indian giver".' We gebruiken de uitdrukking 'Indian giver' voor iemand die je echt iets geeft, maar dan van gedachten verandert en zegt: 'Nee, ik wil het terug.' Je had reden om te geloven dat het van jou was, en nu wil die persoon het terug.

Maar Job zei niet: 'God is iemand die een geschenk weer terugneemt.'

Het is duidelijk dat Jobs houding was: 'Toen God het gaf, was het nog steeds van God. Hij gaf het mij als het ware te leen, maar Hij heeft ook alle recht om het weer weg te nemen, omdat het werkelijk van begin tot eind van Hem is.' Dat is de juiste manier om naar je bezittingen te kijken.

18

God bevestigt Jobs onschuld en trouw

In hoofdstuk 2 staat opnieuw:

Opnieuw was er een dag, toen de zonen van God kwamen om hun opwachting te maken bij de HEERE, dat ook de satan in hun midden kwam om zijn opwachting te maken bij de HEERE. Toen zei de HEERE tegen de satan: Waar komt u vandaan? En de satan antwoordde de HEERE en zei: Van het rondtrekken over de aarde en van het rondwandelen erover. De HEERE zei tegen de satan: Hebt u ook acht geslagen op Mijn dienaar Job? Want er is niemand op de aarde zoals hij, een vroom en oprecht man, hij is godvrezend en keert zich af van het kwaad. Hij houdt nog steeds vast aan zijn vroomheid, hoewel u Mij tegen hem opgezet hebt om hem zonder reden te verslinden.

JOB 2:1-3

Tot zover is natuurlijk alles woordelijk hetzelfde als in het vorige gesprek. Wanneer God zegt:

De HEERE zei tegen de satan: Hebt u ook acht geslagen op Mijn dienaar Job? Want er is niemand op de aarde zoals hij, een vroom en oprecht man, hij is godvrezend en keert zich af van het kwaad.

JOB 1:8

dan is dat een nog scherpere steek naar satan dan daarvoor. Want satan had opgeschept dat Job op dit punt wel bezwiken zou zijn. Natuurlijk bleek satan zich te hebben vergist. En het klinkt alsof God hem dat nog eens een beetje inwrijft, want Hij zegt vervolgens:

En hij blijft nog steeds trouw aan zijn principes, ook al heb je Mij tegen hem opgezet om hem zonder reden kapot te maken.

Satan zette God ertoe aan om Job zonder reden te gronde te richten. Niet om hem definitief te vernietigen, niet om hem als een insect te verpletteren, maar om daadwerkelijk dit soort verwoesting in zijn leven aan te richten, zonder reden. Het kwam niet door iets in Job. Het was zonder reden. Dit was eenvoudig iets wat God deed omdat Hij er soeverein voor koos Job op deze manier op de proef te stellen. Er is niets in Job dat het veroorzaakte.

19

Huid voor huid: de waarde van het leven

Toen antwoordde de satan de HEERE en zei: Huid voor huid!
Alles wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven.

JOB 2:4

Deze uitdrukking:

Huid voor huid.

Geen enkele Bijbelcommentator weet wat die betekent, en dat zeggen ze allemaal. Ze zeggen allemaal dat ze niet weten wat het betekent. Sommigen speculeren erover, maar het is een onduidelijk oud gezegde. Het is duidelijk dat dit voor de lezers van het boek Job iets betekende. Het was misschien een gangbaar gezegde. Maar om de betekenis ervan af te leiden, moeten we het tweede deel van deze uitspraak waarschijnlijk zien als een toepassing ervan. Er is een algemeen gezegde:

Huid voor huid.

En de uitleg daarvan is dat een mens alles wat hij heeft zal geven in ruil voor zijn leven.

Er is geopperd dat huid zou kunnen slaan op pelzen die op de markt werden gekocht. Maar het is dan wel heel onwaarschijnlijk dat huiden tegen huiden werden geruild. Huiden zouden tegen geld kunnen worden geruild, maar niet tegen huiden. Het feit

dat Job hierna getroffen werd door een aandoening aan zijn huid, doet vermoeden dat het op een of andere manier naar de huid van een mens verwijst. Het is waarschijnlijk gewoon een spreekwoord, een soort algemene stelregel, een gezegde dat een verkorte weergave was van een langere reeks vooronderstellingen.

Zelf heb ik een theorie, maar ik weet er niet meer van dan de geleerden. Het komt mij voor dat het een gezegde kan zijn dat van de markt afkomstig is. Daar verkopen of ruilen mensen dingen, maar niet voor minder dan die dingen hun waard zijn. Stel je voor dat iemand je een willekeurig geldbedrag zou aanbieden voor je leven, of voor je huid, om het zo te zeggen, om je huid te redden. Natuurlijk zou je er geen enkel geldbedrag voor aannemen. Je zou voor jouw huid met niets minder genoeg nemen dan een huid. Dat wil zeggen, je zou niets aannemen dat minder waard is dan je leven. Als iemand jouw leven van je wilde kopen, zou die je er leven voor terug moeten geven. Je zou het niet voor geld ruilen. In ruil voor je huid zou je niets aannemen dat minder waard is dan je huid. Huid voor huid, en niets minder dan dat, voor jouw huid.

Dat lijkt overeen te komen met wat satan hierna zegt, want wat een mens ook heeft, hij zal het geven in ruil voor zijn leven. Dat wil zeggen, zijn leven is hem meer waard dan welke hoeveelheid bezittingen ook. Dat kan de betekenis zijn geweest van:

Huid voor huid.

Het kan een bekende manier zijn geweest om een langere gedachte samen te vatten die voor ons verloren is gegaan.

20

Satan krijgt toestemming om Job ziek te maken

Steek Uw hand maar eens uit en tref zijn beenderen en zijn vlees.
Voorwaar, hij zal U in Uw aangezicht vaarwel zeggen.

JOB 2:5

Toen zei Jahweh tegen satan:

En de HEERE zei tegen de satan: Zie, hij is in uw hand, maar spaar zijn leven.

JOB 2:6

God geeft hem hier wat meer speelruimte. Eerst liet Hij hem zijn bezittingen afnemen, maar:

Raak hem niet aan.

Nu zegt Hij:

Je mag hem treffen, maar je mag hem niet doden.

Toen ging de satan weg van het aangezicht van de HEERE en hij trof Job met vreselijke zweren, van zijn voetzool af tot aan zijn schedel.

JOB 2:7

Let op hoe snel dit gaat. In het vorige geval, in hoofdstuk 1, vers 12, staat:

De HEERE zei tegen de satan: Zie, alles wat hij heeft, is in uw hand; alleen naar hemzelf mag u uw hand niet uitsteken. En de satan ging weg van het aangezicht van de HEERE.

JOB 1:12

Dan staat er in vers 13:

Er was nu een dag, toen zijn zonen en zijn dochters aten en wijn dronken in het huis van hun broer, de eerstgeborene,

JOB 1:13

Dat kan enige tijd later zijn geweest. Er bestaat in elk geval de mogelijkheid dat er tijd verstreek tussen deze afspraak die satan met God maakte en het moment waarop satan de geschikte gelegenheid koos om zijn kwaadaardige plannen uit te voeren. Maar hier lijkt het alsof satan ongeduldig is. Hij gaat rechtstreeks bij de Heere vandaan en treft Job zonder enig uitstel:

Met pijnlijke zweren van zijn voetzolen tot zijn kruin.

21

Jobs ziekte en zijn plaats in de as

Nu is er veel gespeculeerd over de aard van deze ziekte. Geleerden willen er soms melaatsheid van maken. Als dat zo was, zouden zijn vrienden niet echt zo dicht bij hem hebben kunnen komen als ze kennelijk deden. Een aantal geleerden uit de oudheid heeft er elephantiasis van willen maken. Dat is een ziekte die vooral mensen in Afrika en in die streek krijgen, een afschuwelijke, gevreesde en ongeneeslijke ziekte. Sommigen zeggen dat elephantiasis eigenlijk ook een vorm van melaatsheid is, maar de Bijbel gebruikt de term melaatsheid niet en noemt ook niets anders specifiek. Hij zit gewoon helemaal onder de zweren. Dat zou door allerlei aandoeningen veroorzaakt kunnen worden, infecties of wat dan ook.

We weten wel dat hij elders zijn symptomen beschrijft. In hoofdstuk 30, vers 17 en vers 30, beschrijft hij bijvoorbeeld pijn en een brandend gevoel in zijn beenderen. Dat hoorde bij zijn symptomen. Zijn beenderen brandden in hem; zijn beenderen deden pijn. In hoofdstuk 30, vers 30, vermeldt hij dat zijn huid donker was geworden, vervelde en van hem afviel. In hoofdstuk 7, vers 5, lijkt het erop dat hij het heeft over puisten die voortdurend openbarsten. Hij krabt zich met een potscherf, misschien om de jeuk te verlichten, of mogelijk om de etter weg te schrapen die voortdurend uit zijn huid komt. Hij wil niet dat die zich ophoopt. Maar hij is er ellendig aan toe en lijdt duidelijk hevige pijn.

Er staat in vers 8:

En Job nam een potscherf om zich daarmee te krabben, terwijl hij midden in de as zat.

JOB 2:8

Dat zitten midden in de as betekent volgens de meeste geleerden dat hij de stad uitging en op de ashoop of de vuilnisbelt ging zitten. Sommigen denken dat dit erop wijst dat hij door de stad werd verstoten. De mensen namen namelijk hetzelfde aan als zijn vrienden: dat deze ramp hem was overkomen omdat hij wel een slecht mens moest zijn, en dat hij daarom uit de gemeenschap werd gestoten. Of hij moest vanwege zijn ziekte, als het melaatsheid was of zoiets, in afzondering worden gehouden en weggestuurd worden, en hij zat op de vuilnisbelt.

Anderen denken dat het zitten in de as eenvoudig een bewuste daad van bekering in stof en as was, om zo te zeggen. Dat hij de as koos als plek om te zitten omdat rouwen in stof en as heel gebruikelijk was. Maar hij zat hoe dan ook in de as, en we krijgen niet onmiddellijk zijn reactie te horen, zoals in hoofdstuk 1. In plaats daarvan verschijnt zijn vrouw. Zij is het enige nog levende gezinslid dat hij over heeft, voor zover hij weet. Ze zei tegen hem:

22

Jobs vrouw en het aanvaarden van tegenspoed

Toen zei zijn vrouw tegen hem: Houd je nog steeds vast aan je vroomheid? Zeg God vaarwel en sterf.

JOB 2:9

Ook hier is het het woord ‘zegenen’, maar bedoeld in een kwade zin. Zijn vrouw wordt duidelijk een spreekbuis voor de vijand. Ze weet dat niet. Waarschijnlijk leeft ze met hem mee. Ze kan het waarschijnlijk moeilijk aanzien dat haar man er zo aan toe is en denkt: ‘Je zou beter af zijn als je gewoon stierf en uit je lijden werd verlost. Dus

waarom vervloek je God niet gewoon en laat je Hem je treffen?’ Je kunt niet rechtstreeks zelfmoord plegen, maar je zou je wel zozeer de toorn van God op de hals kunnen halen dat Hij je doodt, en dat zou beter zijn dan dit.

Nogmaals, ze hadden geen besef van een leven na de dood. Het was dus niet zo dat je, als je door Gods hand stierf, kon verwachten naar de hel of de hemel te gaan. Maar als je door Gods hand stierf, werd je uit je lijden verlost. Dus of ze nu met zijn ellende meeleeft of wat dan ook, ze spoort hem duidelijk aan om de richting in te gaan die de duivel voor hem wil. Daarmee wordt ze een werktuig van satan in zijn leven. Net zoals Petrus dat bij Jezus was toen Petrus Jezus aanspoorde om de kruisdood niet te aanvaarden, en Jezus zei:

Maar Hij keerde Zich om en zei tegen Petrus: Ga weg achter Mij, satan! U bent een struikelblok voor Mij, want u bedenkt niet de dingen van God, maar die van de mensen.

MATTHEÛS 16:23

Soms zijn onze vertrouwde vrienden of geliefden degenen die eigenlijk onbedoeld worden gebruikt om te zeggen wat de duivel ons wil laten horen.

Maar hij zei tegen haar:

Maar hij zei tegen haar: Je spreekt zoals één van de dwaze vrouwen spreekt. Zouden wij het goede wel van God ontvangen en zouden we het kwade niet ontvangen? In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet.

JOB 2:10

Hij zegt niet dat ze slecht is, maar hij zegt dat ze dwaas handelt. Haar advies is om God te vervloeken. Dat is niet goed. Hij zegt:

Als we het goede van God aannemen, moeten we dan ook niet het slechte aannemen?

Dus ook hier denkt hij er hetzelfde over. God is Degene Die ons het goede heeft gegeven, en God is Degene Die ons tegenspoed geeft. Zouden we het ene niet even bereidwillig moeten aanvaarden als het andere? Waarom zouden we het goede aanvaarden en denken dat dat normaal is en dat we daar recht op hebben, en niet denken dat dat ook voor tegenspoed geldt? Hij is heel redelijk voor een man die zo veel pijn lijdt. Maar het is mogelijk dat een mens zijn oprechtheid en zijn hoge dunk van God behoudt, hoe zwaar de beproevingen ook worden.

23

De drie vrienden komen Job troosten

Toen de drie vrienden van Job van al dit onheil, dat hem overkomen was, hoorden, kwamen zij, elk uit zijn woonplaats: Elifaz, de Temaniet, Bildad, de Suhiet, en Zofar, de Naämathiet. Zij spraken met elkaar af om naar hem toe te gaan om hem hun medeleven te betuigen en hem te troosten. Toen zij hun ogen van veraf opsloegen, herkenden zij hem niet. Zij begonnen luid te huilen; daarbij scheurde ieder zijn bovenkleed en ze strooiden stof naar de hemel over hun hoofden.

JOB 2:11-12

Dat wil niet zeggen dat ze dachten dat hij iemand anders was. Ze herkenden hem niet als de man die ze hadden gekend, omdat hij zo anders is.

Dat is opnieuw een gebruikelijke manier om rouw te tonen.

Zo zaten zij met hem op de aarde, zeven dagen en zeven nachten. Niemand sprak een woord tot hem, want zij zagen dat het leed zeer hevig was.

JOB 2:13

Hier zullen we later meer over zeggen. Deze drie vrienden kwamen duidelijk met goede bedoelingen. Ze hadden gehoord over de ellende van hun gezamenlijke vriend. Ze hadden een afspraak gemaakt. Ze hadden met elkaar overlegd en dachten blijkbaar dat het beter zou zijn om hem als groep te bezoeken dan ieder afzonderlijk. Dus maakten ze een afspraak om samen bij hem te komen, in de hoop hem wat troost te kunnen geven.

Maar hun idee van troost was hem tot bekering te brengen, omdat ze van mening waren dat hij iets kwaads had gedaan. En de enige manier waarop het beter met hem zou kunnen gaan, was volgens hen dat hij zich bekeerde. Er zijn momenten waarop dat voor mensen geldt, en het is niet echt liefdeloos van hen om zo te denken. Op dit moment weten ze niet beter, en ze nemen aan dat dit is wat goed voor hem zal zijn. Dus komen ze om te proberen te helpen. Hun fijngevoeligheid en medeleven met hem blijken uit het feit dat ze bereid zijn om zeven dagen en zeven nachten met hem op de grond te zitten.

Nu waren dit allemaal vooraanstaande mannen in hun samenleving. Ik ben er zeker van dat Job de aanzienlijkste van de mannen van het Oosten was, en zijn vrienden hadden waarschijnlijk een vergelijkbare positie in hun samenleving. Ze komen allemaal uit verschillende landen of verschillende stammen. Het is een internationaal gezelschap, maar Job had internationale vrienden. Hij was een man van aanzien. Dus komen ze, vernederen ze zich en gaan ze bij hem op de grond zitten. En ze zitten zeven dagen en zeven nachten zwijgend bij hem.

Het kan zijn dat ze in die tijd hun toespraken voorbereiden, maar ze houden zich in en spreken niet. Misschien was dit een tijd van rouw om zijn kinderen, als die inderdaad gestorven waren. Of dit kan geruime tijd na de dood van zijn kinderen zijn geweest. Voor zover wij weten — we weten niet hoeveel tijd er verstreken is. Hoe dan ook, we zien dat ze niet spreken totdat Job spreekt, en hij spreekt in het volgende hoofdstuk. Daar komen we op terug.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Job 1:1
- Job 1:2
- Psalmen 127:5
- Job 1:3
- Job 1:4
- Job 1:5
- Job 1:10
- Job 1:6
- Openbaring 12:9
- Openbaring 12:10
- Job 1:7
- Job 38:4-7
- 1 Petrus 5:8
- Job 1:8
- Job 1:9-11
- Job 1:12
- Mattheüs 13:20-21
- Efeze 3:9-10
- Efeze 6:12
- 1 Petrus 1:12
- Job 1:5 — letterlijke weergave volgens de spreker
- Job 1:13-16
- Job 1:17-19 — weergave van het Engelse citaat
- Job 1:15
- Job 1:20
- Job 1:21
- Job 1:22
- Job 2:1-3
- Job 2:4
- Job 2:5
- Job 2:6
- Job 2:7
- Job 1:13
- Job 2:8

- Job 2:9
- Mattheüs 16:23
- Job 2:10
- Job 2:11-12
- Job 2:13

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.